herpy

AGAMER

Mwanza Flat-headed Agama

Agama mwanzae

Agama mwanzae er en dagaktiv klippeagam fra savanne og halvørken i Øst-Afrika. Den dominerende hannen har mørkeblå kropp og rødt eller fiolett hode, hals og skuldre. Arten er rask, klatrer godt og trenger et romslig, tørt terrarium med en svært varm solplass og kraftig UVB.

Familie: Agamidae

FAKTABOKS

DYRET

Voksenstørrelse	**15-23 cm** total lengde inkl. hale
Levealder	**15 år**
Aktiv	**Om dagen**
Levevis	**Klippelevende og bakkelevende**
Biotop	**Halvørken, savanne og klippeterreng**
Vanskelighetsgrad	**Øvet**

STELL

Min. terrarium	**90 × 60 × 60 cm** L × B × H for 1 voksent dyr
Temperatur, dag	**28-35 °C**
Varmeplass	**40-45 °C**
Temperatur, natt	**20-24 °C**
Luftfuktighet	**20-40 %**
Vann	**Vannskål**
UVB	**Nødvendig** Ferguson-sone 3
Kosthold	**Insekter**
Holdes	**Alene eller én hann med flere hunner**

AVL

Formering	**Eggleggende**
Kullstørrelse	**5-7 egg**
Inkubasjon	**60-90 dager** ved 26-29 °C

VERN OG PAPIRER

CITES	**Ikke listet**
EU-vedlegg	**Ikke listet**
IUCN	**Livskraftig (LC)**

Om arten

Agama mwanzae er en mellomstor, flatthodet klippeagam. Den dominerende hannen har en mørkeblå kropp og rødt eller fiolett hode, hals og skuldre; hunnen er brun og vanskelig å skille fra hunner av andre agamer. Hannens farger forsvinner når han er stresset, kald eller underlegen, og han ligner da en hunn. Det er hannens farger som har gjort arten populær som terrariedyr.

Voksne dyr blir 15-23 cm inkludert hale.

Arten ble beskrevet i 1923 som en varietet av *Agama lionotus*, har senere vært ført som underart av *Agama agama* og *Agama planiceps* og har vært regnet som selvstendig art siden 1991. Den forveksles ofte med *Agama agama*.

A. mwanzae er rask og våken og et dyr å se på, ikke å ta opp. Den kan venne seg til kortvarig håndtering, men søker ikke kontakt. Den kan bli opptil 15 år.

Utbredelse og leveområde

Agama mwanzae lever i Øst-Afrika: i Tanzania, Kenya og Rwanda. Typelokaliteten er Shanwa ved Mwanza ved Victoriasjøen i det nordvestlige Tanzania, og arten sees blant annet i Serengeti og Masai Mara.

> **Naturlig utbredelse:** Tanzania, Kenya og Rwanda.

LEVEOMRÅDE

Agama mwanzae lever i savanne og halvørken, der den soler seg i middagsvarmen på klipper og kopjes, de granittøyene som reiser seg fra sletten. Klippene gir utsikt og sprekker å flykte inn i.

Arten er dagaktiv og lever i grupper med en dominerende, svært territoriell hann og flere hunner, ofte omtrent fem. Underlegne hanner har dempede farger. Når hannen kurtiserer en hunn, nikker og svinger han med hodet.

Stell

TERRARIET

Agama mwanzae holdes og formeres i fangenskap, men stell og pleie er bare sparsomt beskrevet. Tallene for avl er hentet fra den nært beslektede *Agama agama*.

Et voksent dyr trenger et terrarium på minst 90 × 60 × 60 cm (lengde × bredde × høyde). En hann med to hunner trenger minst 120 × 60 × 60 cm. Arten klatrer godt på stein og loddrette flater, så terrariet må ha klippeoppbygninger som når opp i høyden, men gulvarealet er det viktigste.

Bruk et 5-8 cm dypt lag av sand blandet med litt jord. Innred med skifer, flate steiner og kork, slik at dyret kan klatre opp og holde utkikk og har skjulesteder i flere temperatursoner. Alt må stå støtt. Lokket må gi god ventilasjon og kunne låses, for dyret er raskt. Fjern uspiste insekter før lyset slukkes.

TEMPERATUR

Agama mwanzae trenger en tydelig gradient. Solplassen skal ha en overflatetemperatur på 40-45 °C, målt med et infrarødt termometer. Den varme enden av terrariet skal være 30-35 °C og den kjølige enden omtrent 28 °C. Bruk en halogenspot over en flat stein eller skiferplate, og sett termostat på alle varmekilder.

Om natten slukkes lampene, og temperaturen kan falle til 20-24 °C. Er rommet kaldere, brukes et keramisk varmeelement på termostat, som ikke lyser. For lave temperaturer gir dårlig fordøyelse og luftveisinfeksjoner, og hannen mister fargene sine.

Les mer: Varme og temperatur

LUFTFUKTIGHET OG VANN

Luftfuktigheten skal ligge på 20-40 %. Sett alltid en lav, stabil skål med friskt vann i terrariet, og skift vannet daglig, for arten drikker mye. Spray veggene lett en eller to ganger i uken, slik at dyret også kan drikke dråper. For tørr luft gir problemer med hudskiftet, særlig på tær og halespiss; et hjørne med fuktig bunn hjelper ved hudskifte.

LYS OG UVB

Agama mwanzae er dagaktiv og soler seg mye, så den trenger kraftig lys og UVB tilsvarende Ferguson-sone 3. Bruk et T5 HO-rør på 10-12 % i en reflekterende armatur over solplassen og den varme halvdelen av terrariet. Avstanden fra rør til solplass avhenger av lampe og nett; kontroller med en UV-måler. Den kjølige enden skal ha skygge.

Hold 12 timer lys om dagen styrt av en tidsbryter. UVB-rør mister effekten lenge før lyset svekkes synlig, så bytt dem etter produsentens anvisning, som regel hver 12. måned.

Les mer: Lys og UVB

FÔRING

Agama mwanzae er insektetere. Gi en variert kost av godt fôrede insekter: kakerlakker og sirisser som hovedfôr og melorm og superorm i mindre mengder. Fete insekter som voksmøllarver er bare til godbiter. Insektene må høyst være like store som avstanden mellom dyrets øyne.

Unger fôres daglig, voksne tre ganger i uken, slik at de ikke blir feite. Støv insektene med kalk uten D3 ved hver fôring når UVB-lyset er i orden, og gi et vitaminpreparat med D3 annenhver uke. Litt grønt som løvetannblader kan tilbys.

Les mer: Fôrdyr: hold og avl Les mer: Kalk, vitaminer og tilskudd

ATFERD OG HÅNDTERING

Agama mwanzae er rask, våken og territoriell. To hanner må aldri holdes sammen, for de kjemper og påfører hverandre alvorlige skader. En hann kan holdes med en eller to hunner i et stort terrarium med mange skjulesteder, slik at hunnene kan unngå ham. En hann som kan se en annen hann, kan miste fargene og slutte å spise.

Arten kan venne seg til kortvarig, rolig håndtering, men søker ikke kontakt, og den er så rask at den lett slipper unna. Ta aldri dyret i halen: agamer kan ikke kaste halen, og en skadet hale vokser ikke ut igjen. Et dyr med gode skjulesteder og klatresteiner er roligere og viser flere farger.

Avl

KJØNNSMODNING OG KJØNNSBESTEMMELSE

Hannen av *Agama mwanzae* har blå kropp og rødt eller fiolett hode, mens hunnen er brun. Kjønnet er lett å se på voksne dyr, vanskeligere på unger. Alder ved kjønnsmodning er ikke dokumentert for arten; hos *Agama agama* er hunnene kjønnsmodne etter 14-18 måneder og hannene etter omtrent to år. Sett først en hunn i avl når hun er fullvokst og i god kondisjon.

PARRING

Hannen nikker og svinger med hodet for å kurtisere hunnen. Sett hannen til hunnene i et stort terrarium med mange skjulesteder, slik at hunnene kan unngå ham, og hold øye med dem: skill dyrene hvis en hunn får sår eller slutter å spise. Avlen lykkes med vekslende hell.

EGGLEGGING OG KULL

En hunn med egg blir tydelig rundere. Gi henne en eggleggingskasse med 10-15 cm lett fuktig sand eller kokosfiber der hun kan grave. Eggkullets størrelse er ikke dokumentert for arten; hos *Agama agama* er det 5-7 egg. Uten et egnet sted kan hunnen holde eggene tilbake, og det kan bli livstruende. Gi henne rikelig med fôr og kalk før og etter eggleggingen, og hold henne gjerne adskilt fra hannen mens hun har egg.

INKUBASJON

Ta eggene forsiktig opp uten å vende dem, og legg dem i lett fuktig vermikulitt i en rugemaskin. Ved omtrent 29 °C klekkes de etter 2-3 måneder (60-90 dager). Hos *Agama agama* bestemmer rugetemperaturen kjønnet: 29 °C gir hanner og 26-27 °C hunner. Om det samme gjelder for *A. mwanzae*, er ikke dokumentert, men hold temperaturen stabil.

OPPDRETT AV UNGER

Hold ungene adskilt fra de voksne i et terrarium med samme innredning, mange skjulesteder og UVB. Fôr daglig med små insekter støvet med kalk. Skill hannene fra hverandre i tide, for de blir territorielle.

Helse og vanlige feil

De fleste sykdommer hos *Agama mwanzae* skyldes feil i stell og pleie. Typiske problemer er:

- Beinskjørhet (metabolsk beinsykdom) ved for lite UVB og kalk. Tegnene er skjelvinger, bløte bein og misdannede kjever.
- Hudskifteproblemer ved for tørr luft, særlig på tær og halespiss.
- Luftveisinfeksjon ved for lav temperatur: hvesende pust, slim ved neseborene og åpen munn.
- Fedme ved for mange fete insekter og for lite bevegelse.
- Innvollsorm, midd og andre parasitter. Viltfangede dyr har ofte mange, så hold nye dyr i karantene, og få en avføringsprøve undersøkt.

Et friskt dyr har klare øyne, fyldig hale og glatt hud og spiser villig. Kontakt en dyrlege med erfaring med krypdyr hvis dyret går ned i vekt, ikke spiser eller puster med åpen munn.

Les mer: Karantene og hygiene Les mer: Typiske sykdommer og tegn på sykdom Les mer: Kjøp av dyr: oppdrett, viltfangst og transport

Spør alltid dine kloke bekjente

Veiledningen er et godt sted å begynne, men den kan ikke erstatte erfaring. Dyr er forskjellige, og mye av det viktigste lærer man av dem som har holdt arten i årevis. Snakk med en oppdretter, en erfaren holder eller en veterinær med kunnskap om krypdyr og amfibier før du skaffer deg dyret - og igjen hvis noe virker galt.